

**ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ:
ΘΕΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Οι αλλαγές του νομικού πλαισίου που αναφέρονται στο «Κείμενο διαβούλευσης για την έναρξη διαλόγου: Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση, Το Δημόσιο Πανεπιστήμιο, Το Δημόσιο Τεχνολογικό Ίδρυμα – Αυτοδιοίκηση, λογοδοσία, ποιότητα, εξωστρέφεια» του ΥΠΔΒΜΘ, συζητήθηκαν διεξοδικά κατά τις 395^η/10-11-10 & 396^η/24-11-10 Γενικές Συνελεύσεις (ΓΣ) του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, στο πλαίσιο του σχετικού διαλόγου που εγκαινίασε η Σύνοδος των Πρυτάνεων και υιοθέτησε η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Κρήτης,

Η ΓΣ στην **ομόφωνη** απόφασή της κατά την 395^η/10-11-10 συνεδρίασή της, κατέληξε ότι το κείμενο του ΥΠΔΒΜΘ δεν αποτελεί βάση συζήτησης για οποιαδήποτε σοβαρή βελτιωτική αναδιάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης στο πλαίσιο που ορίζουν οι νόμοι και το Σύνταγμα, για τους βασικούς λόγους που εκτίθενται στην ενότητα **A** πιο κάτω.

Στη συνέχεια, η ΓΣ στην 396^η/24-11-2010 συνεδρίασή της, επεξεργάστηκε θέσεις και προτάσεις για αλλαγή του θεσμικού πλαισίου της Ανώτατης Εκπαίδευσης που θεωρεί ότι είναι βασικές προϋποθέσεις οι οποίες θα πρέπει να πληρούνται για οποιαδήποτε βελτιωτική αναδιάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης και κατέληξε **ομόφωνα** στις θέσεις και προτάσεις που εκτίθενται κατωτέρω στην ενότητα **B**.

A. ΘΕΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ «ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ» ΤΟΥ ΥΠΔΒΜΘ

Το «Κείμενο Διαβούλευσης» του ΥΠΔΒΜΘ δεν αποτελεί βάση συζήτησης για οποιαδήποτε σοβαρή βελτιωτική αναδιάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης στο πλαίσιο που ορίζουν οι νόμοι και το Σύνταγμα για τους εξής λόγους:

1. Καταλύει την **συνταγματικά κατοχυρωμένη αυτοδιοίκηση** του Δημόσιου Πανεπιστημίου προωθώντας **αδιαφανείς διαδικασίες** ελέγχου του. Η θεσμοθέτηση του *Συμβουλίου του Πανεπιστημίου* ανοίγει τον δρόμο για την ανάπτυξη φαινομένων **συναλλαγής, διαπλοκής και διαφθοράς μεγάλης κλίμακας**, καθώς τα εξωπανεπιστημιακά μέλη του Συμβουλίου αυτού εξαρτώνται και λογοδοτούν στα εξωπανεπιστημιακά κέντρα που τα όρισαν.

2. Το **Κράτος αποδεσμεύεται** από την συνταγματικά κατοχυρωμένη **υποχρέωσή του να χρηματοδοτεί το Δημόσιο Πανεπιστήμιο**, ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται στην αποστολή τους με την παροχή υψηλού επιπέδου δωρεάν ακαδημαϊκής Παιδείας και την διεξαγωγή έρευνας σε συνθήκες ελευθερίας και αυτοτέλειας, χωρίς την ύπαρξη αδιαφανών δεσμεύσεων και εξαρτήσεων. Στο ίδιο πλαίσιο, τα μέλη ΔΕΠ αλλά και το υπόλοιπο διδακτικό και διοικητικό προσωπικό, θα παίρνουν ένα ελάχιστο βασικό μισθό και θα διαπραγματεύονται το ύψος του υπολοίπου μισθού τους με το *Συμβούλιο του Πανεπιστημίου*, ανάλογα με τα έσοδα που θα εισφέρουν στο Πανεπιστήμιο. Έτσι, μετατρέπεται το Δημόσιο Πανεπιστήμιο σε **επιχείρηση** και οι φοιτητές σε **πελάτες** του.

3. Τα αναφερόμενα στις §§1 & 2 το καθένα χωριστά, συνιστούν σοβαρές **παραβιάσεις** του άρθρου 16 του **Συντάγματος**, οδηγούν σε δραστική υποβάθμιση των ΑΕΙ, στερούν από την κοινωνία και τους νέους κρίσιμης σημασίας προσφορά στην επιστημονική έρευνα και την ακαδημαϊκή Παιδεία που το Δημόσιο Πανεπιστήμιο θα πρέπει να προσφέρει και δημιουργούν ένα ζοφερό πλαίσιο εξαρτήσεων και συναλλαγής που θα οδηγήσει στην δημιουργία φαινομένων πελατειακών σχέσεων, διαπλοκής και διαφθοράς, μεγάλης κλίμακας.

4. Οι αλλαγές που αφορούν στο προσωπικό των πανεπιστημίων με την σε μεγάλη κλίμακα άρση της μονιμότητάς του, δεν εξυπηρετούν κανένα σκοπό και στόχο, πέραν της διαμόρφωσης έντονου κλίματος

εργασιακής ανασφάλειας, άγχους, απογοήτευσης και απόρριψης. Ειδικότερα, τα μέλη ΔΕΠ παρεμποδίζονται έτσι στην άσκηση του ακαδημαϊκού και ερευνητικού τους έργου σε συνθήκες ελευθερίας και ανεξαρτησίας που προβλέπει το Σύνταγμα. Είναι χαρακτηριστικό ότι, για πρώτη φορά στην ιστορία των **εκπαιδευτικών αλλαγών, ή μεταρρυθμίσεων, δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη και πρόνοια μεταβατικών** διατάξεων για την αποφυγή της επιδείνωσης του ακαδημαϊκού και εργασιακού καθεστώτος των ήδη υπηρετούντων, ή υπό διορισμό μελών ΔΕΠ, τα οποία όμως είναι ήδη εκλεγμένα με όλες τις από τους ισχύοντες νόμους προβλεπόμενες διαδικασίες.

5. Στο κείμενο του ΥΠΔΒΜΘ, η Σχολή αντικαθιστά το Ακαδημαϊκό Τμήμα, ως βασική ακαδημαϊκή μονάδα. Θεσμοθετείται το *Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων Ανώτατης Εκπαίδευσης*, το οποίο σε συνδυασμό και με την εισαγωγή «*ευέλικτα δομημένων προγραμμάτων σπουδών*» καθώς και προγραμμάτων σπουδών μονοετούς ή διετούς διάρκειας, καθώς και το ότι «*οι εκπαιδευτικοί στόχοι και τα μαθησιακά αποτελέσματα κάθε εκπαιδευτικής δραστηριότητας [παράδοση, εργαστήριο, σεμινάριο κλπ] διατυπώνονται ρητά, δημοσιοποιούνται και αξιολογούνται*», οδηγούν στην **ρευστοποίηση του ενιαίου πτυχίου** και των **ενιαίων επαγγελματικών δικαιωμάτων** των πτυχιούχων, καθώς το πτυχίο του κάθε φοιτητή θα αξιολογείται ατομικά βάσει των μαθημάτων που έχει κατοχυρώσει και της αντίστοιχης αξιολόγησης του *Εθνικού Πλαισίου Προσόντων Ανώτατης Εκπαίδευσης*.

Ο συνδυασμός των μέτρων που προτείνει το ΥΠΔΒΜΘ και ααφέρθηκαν στις παραγράφους πιο πάνω, συνιστά ένα ιδιαίτερα δυσμενές πλαίσιο για τους φοιτητές, διότι:

(α) Η παροχή δωρεάν παιδείας προς αυτούς περιορίζεται δραστικά και το Κράτος αποποιείται των υποχρεώσεών του, εκτός ορισμένων ελάχιστων παροχών.

(β) Οι σπουδές διεξάγονται σε ένα περιβάλλον, όπου οι ίδιοι οι φοιτητές θεωρούνται πελάτες και το Πανεπιστήμιο επιχείρηση.

(γ) Ευνοούνται φαινόμενα συναλλαγής και διαπλοκής μεταξύ διδασκόντων και διδασκόμενων.

(δ) Προσφέρονται πτυχία χωρίς ακαδημαϊκή ταυτότητα και κατά συνέπεια χωρίς κατοχύρωση ενιαίων επαγγελματικών δικαιωμάτων.

6. Η μετάβαση από την Δευτεροβάθμια στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ανατίθεται στα ΑΕΙ, **χωρίς την εξασφάλιση κατάλληλων υποδομών** αλλά και την **διασφάλιση του αδιάβλητου της εισαγωγής** σε αυτά. Με δεδομένο τα όσα αναφέρθηκαν περί συναλλαγής και διαπλοκής στις προηγούμενες παραγράφους, η εισαγωγή στα ΑΕΙ με αυτό τον τρόπο θα οδηγήσει **σε καινοφανή φαινόμενα διαπλοκής και συναλλαγής πολύ μεγάλης κλίμακας** που θα αφορούν πλέον και τους φοιτητές.

7. Η πρόταση του ΥΠΔΒΜΘ διαπνέεται από εντονότατη, αλλά και επιδερμική **ξενολατρεία** σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες κρίσεις και αξιολόγησης του προσωπικού και των τμημάτων και υπηρεσιών του Πανεπιστημίου, η οποία θα αποτελέσει παγκόσμια ελληνική πρωτοτυπία, καθιστώντας τις διαδικασίες κρίσης αυτές καθ' όλα ανεδαφικές και ανεφάρμοστες, μετατρέποντας τα Πανεπιστήμια σε χώρους διαρκούς «εξέτασης», αναγκαστικά από **ξένους** ειδήμονες οι οποίοι - για άγνωστους λόγους - θα είναι πάντα πρόθυμοι και διαθέσιμοι να κρίνουν συνεχώς τους έλληνες συναδέλφους τους και τις δραστηριότητές τους. Επί πλέον, η ξενολατρεία αυτή σε πρώτη ανάγνωση, υποδηλώνει τεράστια **έλλειψη εμπιστοσύνης, απαξίωσης και περιφρόνησης από μέρος του ΥΠΔΒΜΘ** των ελληνικών πανεπιστημιακών, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους και ανεξάρτητα από βαθμίδα είναι αξιόλογοι και διακεκριμένοι επιστήμονες στην Ελλάδα και αλλού. Στην πραγματικότητα όμως αποτελεί πρόσχημα για την κατάργηση της αυτοδιοίκησης του Δημόσιου Πανεπιστημίου.

Για όλους αυτούς τους λόγους και πολλούς άλλους που δεν αναφέρονται στο παρόν, η ΓΣ του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης θεωρεί ότι: Το κείμενο του ΥΠΔΒΜΘ δεν μπορεί να αποτελεί βάση συζήτησης για οποιαδήποτε σοβαρή και προς το καλλίτερο αναδιάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης στο πλαίσιο που ορίζουν οι νόμοι και το Σύνταγμα, αλλά και η κοινωνική αίσθηση δικαίου, όταν

μάλιστα συνοδεύεται από συντονισμένες και καθημερινές προσπάθειες κατασκευοφάντησης του Δημόσιου Πανεπιστημίου και στην πράξη ακύρωση της αποστολής του εξαιτίας της υποχρηματοδότησης, υποστελέχωσης και ανορθόλογης αύξησης του αριθμού των φοιτητών χωρίς μέριμνα για ανάλογες υποδομές.

Η Γενική Συνέλευση του Π.Τ.Δ.Ε. στέκεται κριτικά απέναντι στο υπάρχον θεσμικό πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα, αναγνωρίζοντας την ανάγκη βελτιώσεων και εξορθολογισμού του σε συγκεκριμένα σημεία. Ως εκ τούτου, έχει επεξεργαστεί προτάσεις και επιχειρήματα σχετικά με τον ρόλο του Δημόσιου Πανεπιστημίου στην Ελλάδα σήμερα και τις προϋποθέσεις για την πραγμάτωσή του, σε μια προσπάθεια να συμβάλει στην άρθρωση ενός δημιουργικού, δίκαιου και ειλικρινούς διαλόγου.

B. ΘΕΣΕΙΣ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΝΕΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το νέο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο που είναι δημιούργημα του Διαφωτισμού με 200 και πλέον χρόνια ζωής, βασίζεται σε δύο πυλώνες: την **έρευνα** και την **διδασκαλία**. Αυτό το μοντέλο Πανεπιστημίου φαίνεται σήμερα να απειλείται συθέμελα και ένα μοντέλο Πανεπιστημίου που υπακούει στους **νόμους της ελεύθερης αγοράς** να παίρνει τη θέση του, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά σε ολόκληρη την Ευρώπη, αν ληφθεί υπ' όψιν η *Διαδικασία της Bologna* αναφορικά με τον Ευρωπαϊκό Ενιαίο Χώρο στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Τούτο σημαίνει ότι ο **δημόσιος χαρακτήρας** του Πανεπιστημίου - ο οποίος σημειωτέον θεμελιώθηκε ήδη από την περίοδο της αναγέννησης - υποχωρεί και απειλείται να χαθεί εντελώς, δεδομένου ότι το Πανεπιστήμιο που προήλθε από τον Διαφωτισμό, αν και μετεξελίχθηκε μέσα από την κριτική του παραδοσιακού ανθρωπισμού, δεν έπαψε ποτέ να είναι ανεξάρτητο από τους νόμους της ελεύθερης αγοράς, διεκδικώντας ένα χώρο συλλογικής αυτονομίας για να μπορεί να καρποφορήσει ελεύθερα η έρευνα, η μάθηση και ο κριτικός στοχασμός.

Τα όσα συμβαίνουν σήμερα στην Ελλάδα σχετικά με την αναδιάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης, ειδικότερα δε τα αναφερόμενα στο «*Κείμενο Διαβούλευσης*» που δημοσιοποίησε το ΥΠΔΒΜΘ, αποτελούν συνέχεια αυτής της διαδικασίας αποδόμησης του Δημοσίου Πανεπιστημίου και αποκτούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, παίρνοντας ένα δραματικό χαρακτήρα, επειδή λαμβάνουν χώρα εν μέσω μιας άνευ προηγουμένου πολιτικής, οικονομικής και εν μέρει κοινωνικής **κρίσης**.

Σε αντίθεση με τα παραπάνω, η ΓΣ του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης θεωρεί ότι η οποιαδήποτε αναδιάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης, θα πρέπει να διασφαλίζει ορισμένα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του Δημοσίου Πανεπιστημίου, τα οποία σχετίζονται, τόσο με την παροχή δωρεάν Παιδείας, όσο και με την ανάπτυξη της έρευνας και της διδασκαλίας σε συνθήκες αυτοτέλειας και ελευθερίας. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να διασφαλίζεται η αυτοδιοίκηση και αυτοτέλεια του Πανεπιστημίου, ο δημόσιος χαρακτήρας του και η παροχή υψηλού επιπέδου δωρεάν Ακαδημαϊκής Παιδείας, δεδομένου ότι η Παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους¹.

Ως εκ τούτου, η ΓΣ δεν καταθέτει προτάσεις για το πανεπιστήμιο που σκιαγραφείται στο κείμενο του ΥΠΔΒΜΘ και το οποίο είναι ένα πανεπιστήμιο που υπακούει στους νόμους της ελεύθερης αγοράς, αλλά οραματίζεται ένα βελτιωμένο Δημόσιο Πανεπιστήμιο, όπου το όποιο νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ΑΕΙ² θα πρέπει να είναι συμβατό με τα ακόλουθα βασικά σημεία:

¹Σύνταγμα της Ελλάδας, άρθρο 16, §2.

²Τα αναφερόμενα στις §§ 2.5, 4.2 & 5.1 είναι ενδεχομένως λιγότερο θεμελιώδη από τα υπόλοιπα, τα περισσότερα εκ των οποίων είναι άμεσα συσχετισμένα με διατάξεις του Συντάγματος.

2. ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

2.1 Το νέο θεσμικό πλαίσιο θα πρέπει να σέβεται και να προωθεί την συνταγματικά κατοχυρωμένη **πλήρη αυτοδιοίκηση** των ΑΕΙ³. Βασική προϋπόθεση για τούτο είναι η κατοχύρωση από τον νόμο ότι οι αποφάσεις που αφορούν στην ακαδημαϊκή και διοικητική λειτουργία του Πανεπιστημίου, καθώς και στον στρατηγικό σχεδιασμό του, να λαμβάνονται από όργανα (Σύγκλητος, Πρυτανεία, ΓΣ Τμημάτων και Σχολών κλπ) που αποτελούνται **αποκλειστικά από μέλη** της Πανεπιστημιακής Κοινότητας του κάθε Πανεπιστημίου και **τα οποία εκλέγονται από την κοινότητα** αυτή (διδάσκοντες, φοιτητές, διοικητικό, τεχνικό και εργαστηριακό προσωπικό).

2.2 Το όποιο νέο θεσμικό πλαίσιο θα πρέπει να κατοχυρώνει ότι το **Τμήμα παραμένει η βασική ακαδημαϊκή μονάδα** και να διασφαλίζει ότι τα **πτυχία** που χορηγούν τα τμήματα έχουν ενιαία **ακαδημαϊκή ταυτότητα** και οδηγούν σε αντίστοιχα ενιαία **επαγγελματικά δικαιώματα**.

2.3 Η συνένωση Τμημάτων με το ίδιο, ή πολύ συγγενές αντικείμενο που υπάγονται στο ίδιο, ή και σε διαφορετικά Πανεπιστήμια, είναι κάτι που δεν θα πρέπει να αποκλεισθεί κατ' αρχήν, καθώς σε ορισμένες περιπτώσεις τέτοιες συνενώσεις είναι δυνατόν να εξυπηρετούν καλλίτερα τη παροχή υψηλού επιπέδου ακαδημαϊκή παιδεία και την ανάπτυξη της έρευνας στη χώρα. Ωστόσο τέτοιες συνενώσεις θα πρέπει να πραγματοποιηθούν μόνο μετά από σε βάθος διαβούλευση μεταξύ των εμπλεκομένων μερών και με την συναίνεση των Τμημάτων που προτείνεται να συνενωθούν.

3. ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

3.1 Βασική προϋπόθεση για την πραγμάτωση της συνταγματικά κατοχυρωμένης αυτοδιοίκησης και αυτοτέλειας των ΑΕΙ είναι η **επαρκής** χρηματοδότησή τους από την Πολιτεία³, ώστε να είναι σε θέση να πραγματοποιήσουν την αποστολή τους, που αφορά στην πραγματοποίηση έρευνας και στην παροχή υψηλού επιπέδου δωρεάν Ακαδημαϊκής Παιδείας, σε συνθήκες ελευθερίας⁴. Η επαρκής και άρτια χρηματοδότηση των ΑΕΙ θα πρέπει να προβλέπεται από το νέο θεσμικό πλαίσιο ρητά και με δεσμευτικό τρόπο για την Πολιτεία. Η αναζήτηση συμπληρωματικών κονδυλίων μέσω προγραμμάτων, συμβολαίων κλπ είναι θεμιτή, εφόσον έχει διασφαλιστεί η βασική λειτουργία της ακαδημαϊκής κοινότητας μέσω επαρκούς δημόσιας χρηματοδότησης.

Σχόλιο: Η χρόνια υποχρηματοδότηση και υποστελέχωση των ΑΕΙ είναι κύρια αιτία των αδυναμιών τους (το πρόβλημα είναι ακόμη οξύτερο για τα περιφερειακά πανεπιστήμια) και υποσκάπτει τις δυνατότητες τους να ανταποκριθούν στην αποστολή τους. Τα ελληνικά Πανεπιστήμια λειτουργούν σε εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες, που τους δημιουργούν σημαντικό μειονέκτημα έναντι των πανεπιστημίων άλλων χωρών (υποχρηματοδότηση, υποστελέχωση, δύσκαμπτο και ασφικτικά περιοριστικό νομικό πλαίσιο). Τα θεμελιώδη αυτά προβλήματα οφείλονται στην Πολιτεία και στους κυβερνώντες, οι οποίοι θα πρέπει να αναλάβουν έργω τις ευθύνες τους, εάν πράγματι θέλουν – όπως διατείνονται - να αξιοποιηθεί επαρκώς το σημαντικό δυναμικό των ελληνικών Πανεπιστημίων για την κοινωνική και οικονομική ανέλιξη της χώρας.

Το ελληνικό Πανεπιστήμιο, αν και λειτουργεί στις αντίξοες αυτές συνθήκες, κατορθώνει εν τούτοις να τροφοδοτεί τη χώρα με υψηλού επιπέδου επιστημονικό δυναμικό, να παράγει σημαντικό ερευνητικό έργο και να αποτελεί βασικό παράγοντα που στηρίζει την κοινωνική και οικονομική εξέλιξη της χώρας. Τούτο οφείλεται στην συστηματική και συνεχή προσπάθεια της Πανεπιστημιακής Κοινότητας που κατορθώνει - εν μέρει τουλάχιστον - να αντισταθμίζει τις προαναφερθείσες ιδιαίτερα αντίξοες και δυσμενείς συνθήκες. Είναι δε λυπηρό, παράξενο και ύποπτο, να επιχειρείται με συκοφαντικό τρόπο να αποδοθούν οι αντίξοες τούτες συνθήκες και τα προβλήματα που απορρέουν από αυτές, στην Πανεπιστημιακή Κοινότητα, ενώ είναι ευθύνη της Πολιτείας.

³Σύνταγμα της Ελλάδας, άρθρο 16, §5.

⁴Σύνταγμα της Ελλάδας, άρθρο 16, §1.

3.2 Η μισθοδοσία των διδασκόντων και του υπολοίπου προσωπικού των Πανεπιστημίων, θα πρέπει να ρυθμίζεται από την Πολιτεία με ενιαίο τρόπο πανελληνίως, ούτως ώστε τούτοι να μπορούν να πραγματοποιούν το ερευνητικό, διδακτικό και διοικητικό τους έργο σε συνθήκες ελευθερίας και ανεξαρτησίας, όπως άλλωστε επιτάσσει το Σύνταγμα⁴.

Αγοραίες λύσεις, όπου οι Πανεπιστημιακοί «παζαρεύουν» μέρος του μισθού τους με τη διοίκηση του Πανεπιστημίου, ή το Υπουργείο, ανάλογα με τους πελάτες (φοιτητές, επιχειρήσεις, συμβόλαια κλπ) που φέρνουν στο Πανεπιστήμιο, είναι ηθικά και ακαδημαϊκά ανεπίτρεπτες αλλά και αντιβαίνουν στο συνταγματικά κατοχυρωμένο ρόλο των πανεπιστημιακών ως Δημοσίων Λειτουργιών⁵.

Βεβαίως οι Πανεπιστημιακοί μπορούν, αν θέλουν και είναι επιθυμητό, να λαμβάνουν πρόσθετες αμοιβές, εφ' όσον προσφέρουν πρόσθετο ερευνητικό, ή διδακτικό έργο, πέραν των συμβατικών τους υποχρεώσεων, ή ως επιβράβευση αριστείας ή/και εξαιρέτων υπηρεσιών. Αν και τούτο αποτελεί πρόσθετο κίνητρο για την καλλίτερη αξιοποίηση του επιστημονικού δυναμικού των Πανεπιστημίων που ο τόπος έχει ιδιαίτερη ανάγκη, εν τούτοις, για τους προαναφερθέντες λόγους, οι αμοιβές αυτές δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι μέρος του μισθού τους.

3.3 Η υλοποίηση της συνταγματικής επιταγής για την προσφορά υψηλού επιπέδου δωρεάν Ακαδημαϊκής Παιδείας⁶, αφορά, όχι μόνο στην χρηματοδότηση για επαρκές και κατάλληλο προσωπικό και υποδομές, αλλά και στη χρηματοδότηση για επαρκή φοιτητική σίτιση, στέγαση, υποτροφίες κλπ .

Σχόλιο: Η «ιδέα» του ΥΠΔΒΜΘ για συνεννόηση με τις τράπεζες, προκειμένου να δίνονται στους φοιτητές δάνεια με ευνοϊκούς όρους για να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους, αποτελεί γνωστό ξενόφερτο μοντέλο που συνιστά ολισθηρό δρόμο και έχει πολλές παρενέργειες: μεταξύ άλλων, πολλοί φοιτητές μετατρέπονται σε «δουλοπάροικους» των τραπεζών για πολλά χρόνια μετά την αποφοίτηση τους και το πρόβλημα θα είναι ακόμη οξύτερο σε μία χώρα όπως η Ελλάδα, όπου υπάρχει υψηλή ανεργία και χαμηλές αμοιβές των νέων πτυχιούχων.

3.4 Η προτεινόμενη από το κείμενο διαβούλευσης κατάργηση του θεσμού των συμβασιούχων διδασκόντων βάσει του ΠΔ 407/80, μπορεί να είναι θετική εξέλιξη **μόνο εάν** συνοδεύεται από άμεση προκήρυξη αντιστοίχου πλήθους νέων θέσεων διδακτικού προσωπικού (ΔΕΠ, ΕΕΔΙΠ) αλλά και θέσεων ΕΤΕΠ, καθώς επίσης και τον άμεσο διορισμό των ήδη εκλεγέντων μελών ΔΕΠ που εκκρεμεί.

Σχόλιο: Σε συνθήκες «Μνημονίου», αν δεν υπάρξει ρητή πρόβλεψη στο νέο θεσμικό πλαίσιο για το θέμα αυτό, είναι πολύ πιθανό να καταργηθούν οι συμβάσεις διδασκόντων βάσει του ΠΔ 407/80 (οι οποίοι ανέκαθεν και ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, καλύπτουν ουσιώδεις και πάγιες ανάγκες των Πανεπιστημίων λόγω έλλειψης νέων θέσεων διδακτικού προσωπικού), χωρίς αντίστοιχη αντικατάστασή τους, πράγμα που θα οδηγήσει σε αδιέξοδο τα περιφερειακά Πανεπιστήμια.

3.5 Όπως φαίνεται να συμβαίνει σε πολλές χώρες, οι κάθε είδους προμήθειες των ΑΕΙ πρέπει να απαλλαγούν από τους πάσης φύσεως φόρους και άλλες επιβαρύνσεις υπέρ των Δημόσιων Οργανισμών (π.χ. ΦΠΑ, κρατήσεις κλπ.), διότι έτσι, τα ΑΕΙ οικονομικά επιβαρύνονται υπέρμετρα. Το ίδιο ισχύει και για τις υποτροφίες κάθε κατηγορίας (φορολόγηση, κρατήσεις υπέρ του Δημοσίου, ΦΠΑ, κλπ) - οι οποίες, παρ' ότι λίγες και πενιχρές σήμερα, υπόκεινται σε φορολόγηση - καθώς και για τις αμοιβές των μεταπτυχιακών και διδακτορικών φοιτητών από ερευνητικά προγράμματα (κρατήσεις υπέρ του Δημοσίου, ΦΠΑ, κλπ). Η απώλεια εσόδων για το κράτος θα είναι ελάχιστη.

Σχόλιο: Η σύγκριση της χρηματοδότησης των ελληνικών ΑΕΙ με εκείνη των χωρών όπου συμβαίνει αυτό, είναι ακόμη δυσμενέστερη για τα ελληνικά ΑΕΙ, απ' ό,τι φαίνεται εκ πρώτης όψεως.

4. ΘΕΜΑΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ & ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

4.1 Οι υπάρχουσες σήμερα τέσσερις βαθμίδες μελών ΔΕΠ ικανοποιούν τα σχετικά διεθνή κριτήρια

⁵Σύνταγμα της Ελλάδας, άρθρο 16, §6.

⁶Σύνταγμα της Ελλάδας, άρθρο 16, §§4 & 5.

και προσαρμόζονται επαρκώς στις συνθήκες λειτουργίας και στις ιδιαιτερότητες του ελληνικού Πανεπιστημίου. Ως εκ τούτου, μπορεί να παραμείνουν ως έχουν.

Ωστόσο, το πλήθος και τα χαρακτηριστικά των βαθμίδων ΔΕΠ δεν αποτελεί θέμα αρχής. Η αλλαγή τους όμως μπορεί να εξετασθεί, μόνο στο πλαίσιο μιας σε βάθος διαβούλευσης που θα εξετάσει την αλλαγή αυτή και τις συνέπειές της, σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά και τις προοπτικές του ελληνικού Πανεπιστημίου και θα πείσει για τον θετικό ρόλο των μεταβολών που ενδεχομένως θα προταθούν. Μηχανιστικές και εντελώς ανατιολόγητες μεταφορές στο ελληνικό Πανεπιστήμιο προτύπων άλλων χωρών σχετικά με τις βαθμίδες ΔΕΠ, όπως αυτή που προτείνει το κείμενο διαβούλευσης του ΥΠΔΒΜΘ, είναι χαρακτηριστικά προχειρότητας και επιδερμικής ξενολατρίας. Η δε εφαρμογή τέτοιων πρόχειρων λύσεων, μόνο επιδείνωση της λειτουργίας του Πανεπιστημίου μπορεί να επιφέρει.

4.2 Σε κάθε περίπτωση, αν υπάρξουν αλλαγές στο πλήθος των βαθμίδων ΔΕΠ, στο τίτλο ή/και στο περιεχόμενο τους, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να υπάρξουν μεταβατικές ρυθμίσεις, ούτως ώστε να μην επιδεινώνεται η ακαδημαϊκή και εργασιακή κατάσταση των ήδη υπηρετούντων μελών ΔΕΠ⁷, καθώς και των ήδη εκλεγμένων, αλλά ακόμη αδιόριστων μελών ΔΕΠ.

4.3 Με πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση του ΥΠΔΒΜΘ περιορίζεται δραστικά η συμμετοχή των λεκτόρων και των επικούρων καθηγητών στην εκλογή μελών ΔΕΠ. Η τάση περιορισμού των ακαδημαϊκών δικαιωμάτων των χαμηλότερων βαθμίδων ΔΕΠ ισχυροποιείται με το κείμενο διαβούλευσης του ΥΠΔΒΜΘ: Η βαθμίδα του λέκτορα καταργείται, οι επικουροί καθηγητές εξομοιώνονται με τους λέκτορες, η μονιμότητα στην βαθμίδα του αναπληρωτή καθηγητή δεν είναι δεδομένη, παραμένει ασαφές, αν οι μη μόνιμοι αναπληρωτές καθηγητές θα μπορούν να εκλέγονται σε θέσεις Προέδρων, Κοσμητόρων κλπ., τα δε μέλη ΕΕΔΠ εξαφανίζονται από το διδακτικό προσωπικό. Με τα μέτρα αυτά ολοκληρώνεται κατ' ουσίαν η επαναφορά της έδρας. Αντίθετα, το όποιο νέο θεσμικό πλαίσιο θα πρέπει να διασφαλίζει τα ακαδημαϊκά δικαιώματα των μελών ΔΕΠ όλων των βαθμίδων και να προασπίζει τη δημοκρατική λειτουργία του Πανεπιστημίου.

Σχόλιο: Η αποδυνάμωση των χαμηλότερων βαθμίδων ΔΕΠ που επιχειρείται στο κείμενο του ΥΠΔΒΜΘ και η ως εκ τούτου έμμεση επαναφορά της έδρας δεν προσφέρει στην ακαδημαϊκή αναβάθμιση, αλλά συνιστά οπισθοδρόμηση σε εποχές όπου η γνώση και η εξουσία ήταν συγκεντρωμένη στα χέρια του ενός («πρωτοβάθμιου») καθηγητή, ενώ οι κλειστές διαδικασίες εξέλιξης που προβλέπει το κείμενο, στερούν την δυνατότητα υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ επιστημόνων βάσει της προσφοράς τους στην έρευνα, ενισχύοντας ταυτόχρονα φαινόμενα εξαρτήσεων και υποταγής.

4.4 Η αξιολόγηση του ακαδημαϊκού και ερευνητικού έργου στο σύνολό του, τόσο σε επίπεδο, ατομικό, όσο και συνολικό (Τμήματος, Πανεπιστημίου κλπ) είναι αναγκαία για την αυτοαντίληψη, τον αναστοχασμό και εν τέλει την λογοδοσία, **υπό την προϋπόθεση**, ότι δια του θεσμικού πλαισίου έχει διασφαλιστεί ότι η όποια διαδικασία αξιολόγησης γίνεται βάσει **ακαδημαϊκών** κριτηρίων, η στάθμιση των δυνατοτήτων (σε επίπεδο ατόμου, τμήματος, ή ιδρύματος) γίνεται βάσει των διατιθεμένων πόρων και υποδομών και το προϊόν της αξιολόγησης έχει αποσυνδεθεί από το ζήτημα της δημόσιας χρηματοδότησης των **βασικών** λειτουργιών του Πανεπιστημίου.

4.5 Η ύπαρξη ενός ενιαίου πρώτου κύκλου σπουδών σε προπτυχιακό επίπεδο που αφορά σε Τμήματα της ίδιας Σχολής με συγγενές αντικείμενο, δεν θα πρέπει να αποκλεισθεί κατ' αρχήν, αλλά δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί με ενιαίο τρόπο για όλες τις Σχολές, εξαιτίας των διαφορών των επιστημονικών αντικειμένων που τούτες υπηρετούν.

Στις περιπτώσεις όπου, μετά από σε βάθος διαβούλευση, συμφωνηθεί ότι η θεσμοθέτηση ενός ενιαίου πρώτου κύκλου σπουδών εξυπηρετεί την διεπιστημονικότητα και την καλλίτερη ακαδημαϊκή

⁷Πρβλ. Σύνταγμα της Ελλάδας, άρθρο 16, §6, εδάφιο 2.

μόρφωση και επιστημονική κατάρτιση των φοιτητών, τούτος θα πρέπει να σχεδιασθεί και να υλοποιηθεί με την συμφωνία και συνεργασία των εμπλεκόμενων Τμημάτων.

Ωστόσο, με δεδομένη την σημερινή έλλειψη κατάλληλων υποδομών του Πανεπιστημίου και τις τεράστιες κοινωνικές και άλλες πιέσεις που πρόκειται να ασκηθούν σε τούτο, η κατανομή των φοιτητών στα Τμήματα **δεν** θα πρέπει να γίνεται **μέσα** στα Πανεπιστήμια, αλλά να είναι προϊόν αδιάβλητων πανελληνίων εξετάσεων, ή άλλων διαδικασιών κατάταξης, που θα διενεργούνται μετά το πέρας των σπουδών στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Δηλαδή, κάθε φοιτητής, παρ' ότι ενδέχεται να παρακολουθεί ένα ενιαίο πρώτο κύκλο σπουδών, θα πρέπει, με την εισαγωγή του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, να έχει κατοχυρώσει σε ποιο τμήμα δικαιούται να συνεχίσει τις σπουδές του.

4.6 Ο αριθμός των εισακτέων σε κάθε Τμήμα μπορεί να παραμείνει προνόμιο της Πολιτείας, υπό την προϋπόθεση όμως, ότι δεν υπερβαίνει τα όρια του μέγιστου αριθμού εισακτέων που τα Τμήματα δηλώνουν ότι είναι σε θέση να εκπαιδεύσουν, βάσει του προσωπικού και των υποδομών που διαθέτουν τούτα. Ενδεχομένως, τα Τμήματα θα μπορούσαν να καθορίζουν κατ' έτος την ελάχιστη βαθμολογία που θα απαιτείται για την εισαγωγή σε αυτά, πάντα όμως πριν την διενέργεια των πανελληνίων εξετάσεων, ή όποιων άλλων πανελληνίων διαδικασιών κατάταξης θεσπιστούν. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να αναπτυχθεί ένας υγιής ανταγωνισμός μεταξύ ακαδημαϊκών Τμημάτων και Πανεπιστημίων, ανάλογα και με την στρατηγική ανάπτυξης που κάθε Τμήμα υιοθετεί, για την ερευνητική και ακαδημαϊκή του πορεία.